

ATVEJIS 2

INTERNETO MEMAI. HARAMBE MEMŲ ANALIZĖ

Kairėje - interneto „LolCats“ memų prototipu kartais laikomas fotografo Harry Whittier Frees 1905 m. sukurtas atvirukas.

Dešinėje - vienas pirmųjų „LolCats“ interneto memų 2007 m.

Bendrosios kompetencijos: komunikavimo, pažinimo, socialinė pilietinė, iniciatyvumo ir kūrybingumo, asmeninė bei kultūrinė.

Specialieji gebėjimai: mokiniai išmoks sąmoningai ir atsakingai išreikšti savo poziciją kuriant ir vartojant interneto memus, gebės juose glūdinčiame pramoginiame turinyje išvelgti vertybines pozicijas, susipažins su svarbiausiais vaizdo kalbos elementais, pratinsis atkreipti dėmesį į žinutės kontekstą.

TERMINO KILMĖ

Terminą „**memas**“ pirmasis suformulavo biologas evoliucionistas Richardas Dawkinsas savo žymiojoje 1976 m. knygoje „Savanaudis genas“ (angl. *The Selfish Gene*). Šiuo iš graikų kalbos kilusiu žodžiu (graik. *mimema* – imitacija) autorius pavadino kultūrinius reiškinius – idėjas, melodijas, madas, elgesio modelius, – kurie plinta tarp žmonių kopijuojami ir imituojami. R. Dawkinsas kultūrinius memus palygino su genais, kurie mutuoja prisitaikydami prie aplinkos ir išskyla ar išnyksta reaguodami į natūralios atrankos dėsnius. Sąvoka „memas“ ypač išpopuliarėjo kartu su internetu, nors pats reiškinys egzistavo ir anksčiau (pavyzdžiui, memui gali būti laikoma kad ir populiarė frazė „elementaru, Vatsonai“, vartojama vis naujose situacijose). Internete memais imtas vadinti ne abstraktus kultūrinis turinys, o konkretūs jo artefaktai. Interneto memų tyrinėtojas L. Shifmanas juos apibūdina taip: „a) grupė skaitmeninių vienetų, turinčių bendrą formą, turinį ar poziciją; b) buvo sukurti atsižvelgiant į vienas kitą; c) cirkuliuoja internete ir yra imituojami bei transformuojami daugelio interneto vartotojų“.

Memai plinta tarp jais
besidalinančių individų, tačiau
jie atspinti ir formuoja
kolektyvinę visuomenės sąmonę.

Limor Shifman

MEMAI IR PLINTANTI MEDIJA

Memų ir **plintančios medijos** (dar vadinamos virusine) sprogimas įvyko kartu su socialinės medijos išpopuliarėjimu 2001 metais. Šis reiškinys siejamas ir su socialinio tinklo „Facebook“ sukurtu dalinimosi

Interneto memai – tai (post)
modernus folkloras.

Limor Shifman

kultūra. Bandydami atsakyti į klausimą, kodėl tam tikru turiniu yra dalinamasi labiau nei kitu, mokslininkai Berger ir Milkman pabrėžia šaltinio / autoriaus prestižą, paprastumą ir emocinį krūvį. Norą dalintis labiausiai skatina stiprias emocijas (nuostabą, baimę ir pyktį) keliantis turinys.

Hahner teigimu, Memai nuo plintančios medijos skiriasi tuo, kad jais ne tik dalinamasi, tačiau jie mutuoja, kinta, yra perkuriami, įgauna naujas reikšmes. Todėl sėkmingam memui būdingas tam tikras daugiaprasmiškumas, galimybė būti lengvai perkurtam, pritaikytam naujoms situacijoms.

IMAGE MACROS INTERNETO MEMAI

Nors memui gali tapti video, .GIF animacija, frazė ar melodija, šiuo metu populiariojoje kalboje memai tapatinami su dažniausiai pasitaikančia jų rūšimi – nuotrauka ar paveiksliuku ir jame įkomponuotu tekstu (angl. *Image Macros*). Anot Shifman, memais dažniausiai tampa juokingos nuotraukos, nuotraukos, kuriose atsispindi stiprus kontrastas tarp veikėjo ir aplinkos, stereotipinio elgesio ir reakcijų iliustracijos, su aktualiu įvykiu susiję vaizdai ar popkultūros citatos.

Vienos pirmųjų nuotraukų su šmaikščiu tekstu (*Image Macros*) – apie 2005 m. interneto forume 4chan pasirodžiusi **LOLcats** **memų serija**, kuri tapo žanro standartu. Netrukus *Image Macros* memai peržengė uždarų forumų ribas ir plačiai pasklido visame internete.

1 pav. LOLcats memo pavyzdys

MEMAI KAIP SOCIALINIŲ MEDIJŲ KALBA

Memai gali būti laikomi unikalia socialinės medijos kalba, kurios vartojimas reikalauja specifinio raštingumo. Memais išreiškiamas priklausymas kultūrinei ar politinei bendruomenei, komentuojamos aktualijos ir naujienos, kolektyviai išgyvenami visuomenę sukrėtę įvykiai. Pasitelkti klišes, trumpus

tekstus ir vaizdus skatina nepaprastai didelis informacijos internete vartojimo greitis, tad žinutė turi būti perduodama maksimaliai aiškiai, greitai ir paveikiai. Papildomų, vaizdinių saviraiškos būdų ieškoti verčia ir neverbalinės komunikacijos (intonacijos, gestų, mimikos) stoka bendraujant internetu. Labai svarbus yra socialinis memų vartojimo aspektas. Memai peržengia asmeninės nuomonės rėmus ir įtvirtina juos vartojančių bendruomenių vertybes, normas, taip pat stiprina socialinius ryšius. Dalinimasis tam tikru memu ar jo remiksavimas reikalauja specifinių žinių, jo vartojimo konteksto, galimų reikšmių išmanymo.

Pastaraisiais metais memai tapo visuotiniu reiškiniu ir vienu pagrindinių būdų dalyvauti viešosiose diskusijose internete. Todėl svarbu į socialinių medijų „pokštus“ pažvelgti atidžiau, suprasti, kokią žinią ir kaip jie mums perduoda, su kokia bendruomene išreiškiame solidarumą juos vartodami.

ATVEJO ANALIZĖ. HARAMBE MEMAI

KODĖL HARAMBE MEMAI?

Memų raštingumui ypač svarbus yra konteksto žinojimas, išmanymas, kaip memai kuriami ir vartojami konkrečių bendruomenių ribose. Todėl siūlome nuodugniau pažvelgti į vienos memų grupės kilmę, raidą ir skirtingus vartojimo būdus bei prasmes.

Harambe memai kaip analizuojamas atvejis pasirinkti dėl kelių priežasčių. Tai vienas populiariausių ir ilgaamžiškiausių memų, pasirodžiusių 2016 metais. Harambe memas prasidėjo nuo konkretaus įvykio, tad gali būti nagrinėjamas istoriškai, apžvelgiant jo kaitą ir raidą. Pati Harambe memų pradžia tapusi istorija gali būti vertinama įvairiai ir yra įdomi etinės diskusijos tema. Galiausiai tai daugiasluoksnis, nevienareikšmiškas memas, iliustruojantis, kaip ta pati memų grupė gali būti naudojama skirtingiems požiūrio taškams išreikšti.

HARAMBE MEMŲ KILMĖ:

ĮVYKIS ZOOLOGIJOS SODE IR SKIRTINGI JO VERTINIMAI

2016 m. gegužę Sinsinačio zoologijos sode į gorilos narvą įkrito 4 metų berniukas. 17 metų gorilos patinas vardu Harambe netrukus ėmė kontaktuoti su vaiku. Įvykį stebėję žmonės skirtingai interpretavo gyvūno elgesį, tačiau, siekiant užtikrinti vaiko saugumą, priimtas sprendimas beždžionę nušauti.

Šis įvykis iš karto padalino visuomenę į dvi priešingas stovyklas. Vieni teigė, kad Harambe žūtis buvo neišvengiama gelbėjant vaiką. Kiti kaltino vaiko tėvus neatsakingumu ir manė, kad gyvūnas nekėlė realios grėsmės. Prie šių svarstymų prisidėjo ir į „Youtube“ svetainę įkeltas stebėtojo mobiliuoju telefonu nufilmuotas įvykio vaizdas, kuris per pirmas 48 valandas sulaukė 12,6 mln. peržiūrų. Peržiūrėję objektyviu paprastai laikomą vaizdo įrašą, interneto vartotojai jau-tėsi galintys susidaryti objektyvią nuomonę. O situacijos vertinimas didžiąja dalimi priklausė nuo pama-tinių įsitikinimų (pavyzdžiui, požiūrio, kad gamta mums yra draugiška ar atvirkščiai) ir juos atskleidė.

Jeigu mums nepatinka šios lyg virusas plintančios idėjos, turime išmokti patys sukurti naujų.

Lankshear and Knobel

INTERNETO SENSACIJA

Netrukus pasirodė internetinė peticija, kuria reikalauta berniuko tėvus laikyti atsakingais už beždžionės mirtį. Peticiją per dvi paras pasirašė apie 300 000 žmonių. „Facebook“ ir „Twitter“ ėmė cirkuliuoti gro-telinės žymos #JusticeForHarambe (liet. teisybė Harambui) ir #RIPHarambe (liet. ilsėkis ramybėje, Haram-bai) bei su Harambe susiję vaizdiniai memai. Kilus ažiotažui socialiniuose tinkluose istoriją nušvietė ir didžiausi tradiciniai žiniasklaidos kanalai: CNN, BBC News, NBC News, Time. Pirmieji internete pasirodę su Harambe susiję memai išreiškė liūdesį dėl gorilos mirties ar komentavo įvykį zoologijos sode (2 pav.). Daugelyje jų naudojama gorilos nuotrauka ir trumpas tekstas (*Image Macros* žanras). Pavyzdžiui, memas, ku-riame lyg nebylus kaltintojas į mus žvelgia beždžionė, o prierašas karčiai klausia: „Nesuprantu, kodėl mane nužudė. Aš geriau prižiūrėjau tos moters vaiką nei ji pati.“ (3 pav. kairėje) Kitame meme žvelgiama iš vaiko pozicijos – kritikuojuama didesnė visuomenės užuojauta gyvūnui nei vaikui. Čia pasirodo ir populiarus

2 pav. Liūdesį dėl Harambe mirties išreiškiantis memas

3 pav. Memai kaip įvykio Sinsinačio zoologijos sode komentaras

WHEN YOUR MUM THROWS YOU IN THE ARENA AND EVERYONE'S CHEERING FOR THE GORILLA

APIE KĄ KALBA HARAMBE MEMAI?

Visgi netrukus perdėtas internautų gedulas susilaukė ironiško atsako. Pasirodė perdėtus ir neadekvačius memorialus vaizduojantys memai, komentuojantys besaikį virkavimą dėl beždžionės didesnių pasaulinių problemų akivaizdoje (pavyzdžiui, tą pačią savaitę žuvo apie 1000 Europos krantus bandžusių pasiekti pabėgėlių). Priklausomai nuo konteksto, Harambe nuotrauka tapo greitu būdu išreikšti liūdesį (nebūtinai susijusį su gorilos žūtimi) arba pasišaipyti iš paviršutiniškų internetinių gedulo akcijų. Harambe tapo būdu komentuoti ir kitas visuomenės aktualijas. Juodaodžių bendruomenė pasinaudojo Harambe memais ironizuoti visuomenės abejingumą juodaodžių žmonių žūčiai. Pavyzdžiui, memas, teigiantis, kad Harambe būtų gyvas, jei būtų buvęs baltasis (4 pav.), kuria asociacijas su policijos pareigūnų nušautais juodaodžiais amerikiečiais, kurių mirtys inspiravo *Black Lives Matter* (liet. juodaodžių gyvybės rūpi) judėjimą. Harambe memas panaudotas ir rasistiniams komentarams, tad, vertinant konkretų atvejį, svarbu atkreipti dėmesį, kokiais tikslais ir kokia grupė jį vartoja.

4 pav. Memas kaip rasizmo komentaras

NAUJOS FORMOS IR PRASMĖS

Istorijai įgavus pagreitį, Harambe memas peržengė paveikslėlio su tekstu (*Image Macros*) žanro rėmus ir įgijo vis daugiau formų bei prasmių, buvo jungiamas su kitais populiariais memais. Atsirado netikrų naujienų, pavyzdžiui, apie McHarambeface vardu pavadintą beždžionę Kinijos zoologijos sode arba apie tai, kad Harambe surinko 15 000 balsų Jungtinių Valstijų prezidento rinkimuose. Buvo užgrobeta Sinsinačio zoologijos sodo „Twitter“ paskyra, o 2017 m. vasarį „Ebay“ interneto aukcione parduotas neva gorilą Harambe primenantis „Cheetos“ traškutis. Gorila memuose sugretinta su popkultūros įžymybėmis, taip ironiškai pakomentuojant nepaprastą ir netikėtą pomirtinį jo populiarumą. Harambe memai tapo vienu keisčiausių ir ryškiausių 2016 m. interneto reiškinių ir netrukus imti naudoti kaip ironijos, absurdiškumo sinonimas.

GALIMOS HARAMBE MEMŲ POPULIARUMO PRIEŽASTYS:

- Sukrečianti istorija, kurioje nėra aiškaus kaltininko.
- Stipri pykčio emocija. Gyvūnų mylėtojai pyko dėl, jų nuomone, beprasmės gorilos mirties ir kaltino tėvus. Tėvų šalininkai pyko dėl kaltinimų vaiko nepriežiūra ir noro verčiau paaukoti vaiką, o ne gyvūną.
- Vaizdo medžiagos gausa, įskaitant filmuotą įrašą.
- Įdomūs sutapimai: tą pačią savaitę, kai nušautas Harambe, pasirodo kompiuterinis žaidimas „Overwatch“, kuriame tarp pagrindinių herojų yra gorila ir snaiperis. Tą pačią savaitę „Unicode Consortium“ išleidžia naują emotikonų (angl. *emoji*) seriją, kurioje yra gorilos ikonėlė.
- Daugiareikšmiškumas ir pritaikomumas vis naujoms situacijoms.
- Absurdiškumas, kuris išreiškiamas Harambe memais, atspindi visuomenės dalies jauseną.

Harambe yra tobulas memas. Apvertus žymųį McLuhano apibrėžimą, tai istorija, kuri tapo medija, įgalia perduoti bet kokią žinią, tačiau nebūti su ja sutapatinama.

Venkatesh Rao (Theatlantic.com)

RIP to the legends #2016deaths

5 pav. Harambe gretinamas su 2016 metais mirusiomis įžymybėmis

6 pav. „Google Trends“ užklauso „Harambe gorilla“ statistika 2017 02 10

PAMOKOS PLANAS

1. Išdalinkite mokiniams infografiką apie memus ir Harambe memą (priedai Nr.1 ir Nr.2) ir trumpai pristatykite temą bei kertinius faktus.

Galimi klausimai:

- Kokių žinote interneto memų? Kas yra memas?
- Ar naudojate / kuriate memus? Kokiu tikslu?
- Ar esate matę Harambe memų?

2. Perskaitykite pažymėtą ištrauką arba visą straipsnį iš CNN naujienų portalo apie įvykį Sinsinačio zoologijos sode (priedas Nr. 3 (anglų kalba) arba priedas Nr. 4 (lietuvių kalba)) ir / ar pažiūrėkite „YouTube“ filmuką: https://www.youtube.com/watch?v=Py_1aCt2c0s

Galimi klausimai:

- Kaip manote, ar berniukui grėsė pavojus? Ar zoologijos sodo darbuotojų sprendimas buvo teisingas?
- Kaip manote, kodėl šis įvykis sulaukė tokių skirtingų reakcijų?

3. Parodykite memus, išreiškiančius skirtingas nuomones apie įvykį (priedas Nr.5) bei memą „RIP to the Legends“ (liet. ilsėkitės ramybėje, legendos) (priedas Nr.6).

Galimi klausimai:

- Kokią nuomonę apie įvykį išreiškia pirmas memas? Kaip tai padaroma (atkreipkite dėmesį į tekstą, vaizdo elementus, iš kieno pozicijos komentuojamas įvykis)?
- Kokią nuomonę apie įvykį išreiškia antras memas? Kaip tai padaroma (atkreipkite dėmesį į tekstą, vaizdo elementus, iš kieno pozicijos komentuojamas įvykis)?
- Ką komentuoja memas „RIP to the Legends“: įvykį zoologijos sode ar audringą internautų reakciją į jį? Kodėl? Priede Nr.5 galite plačiau susipažinti su šio memo interpretacija ir, jei galite tam skirti laiko, supažindinti su ja mokinius.
- Kaip manote, kodėl Harambe istorija inspiravo memų kūrimą? Kaip keitėsi jų prasmės?

4. KŪRYBINĖ UŽDUOTIS / NAMŲ DARBAI Sukurkite memą individualiai arba pasiskirstę grupėmis. Kūrybinę užduotį galite užbaigti namuose.

Kūrybinės užduoties žingsniai:

- Įvardykite mintį, kurią norite perteikti, ar aktualiją, kurią norite pakomentuoti.
- Įvardykite, kokio žanro memą kursite, kokiais memais pasinaudosite išreikšdami savo mintį. Kodėl?
- Sukurkite memą naudodamiesi kompiuterinėmis vaizdų manipuliavimo programomis arba nupieškite / sukurkite koliažą ant popieriaus.
- Peržiūrėkite ir aptarkite sukurtus memus. Atkreipkite dėmesį, kokia memų kalba panaudota, kokiam platesniam kontekstui ar kultūrinei terpei ji priskiria sukurtą memą?

TRUMPAI APIE MEMUS

Memu Richardas Dawkinsas pavadino kultūros elementą, kuris plinta ir kinta panašiai kaip genas. (1976, *The Selfish Gene*)

Memas – sutrumpintas graikiškas žodis mimeme, t. y. imitacija.

Atsiradus internetui ir socialiniams tinklams memais imta vadinti populiarius paveikslukus su tekstais (*Image Macros*), nors memui gali būti ir frazė, grotelinė žyma, filmukas...

Vieni pirmųjų žanro pavyzdžių – maždaug 2005 m. pasirodę *LOLcats memai*.

Memams būdinga:

- Kelia stiprias emocijas (juoką, nustebimą, pyktį arba baimę);
- Cirkuliuoja internete ir yra imituojami bei transformuojami daugelio interneto vartotojų;
- Daugiareikšmiški, lengvai pritaikomi įvairioms situacijoms.

INFOGRAFIKAS HARAMBE MEMAI

Liūdesys reiškiamas memais

2016 m. gegužę Sinsinačio zoologijos sode į gyvūno narvą įkritus vaikui nušauta gorila vardu Harambe

REAKCIJOS

- „Yuotube“ per pirmas 48 val. – 12,6 mln. vaizdo peržiūrų;
- Įvykį nušviečia NBC, CNN, BBC, Times ir kiti pagrindiniai kanalai
- Peticija „Justice for Harambe“;
- #JusticeForHarambe;
- Paauglys įtikina „Google“ pakeisti gatvės pavadinimą į Harambe Drive;
- Programišiai užgrobia Sinsinačio zoologijos sodo direktoriaus „Twitter“ svetainę;
- Zoologijos sodas prašo nebeplatinti Harambe memų;
- Netikros naujienos apie tai, kad Harambe surinko 15 000 balsų JAV prezidento rinkimuose;
- „eBay“ parduotas neva Harambe primenantis traškutis.

UŽ

Pasielgta teisingai Pavojus vaikui realus

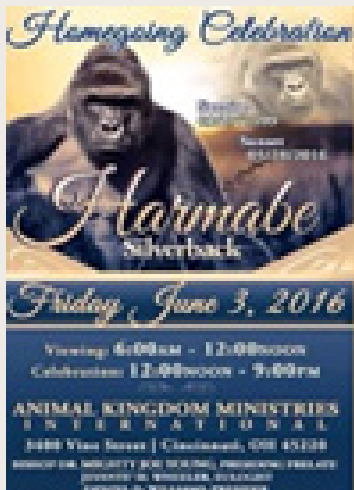

PRIEŠ

Nušauta be reikalo Pavojus netikras

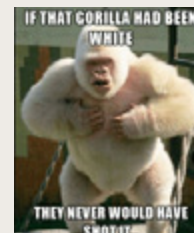
Ironiški memai, kritikuojantys perdėtą gedulą. Harambe tampa ironijos simboliu

Imtas gretinti su popžvaigždėmis

Harambe tampa būdu komentuoti kitas, su įvykiu zoologijos sode nesusijusias aktualijas, pvz., rasizmą

CINCINNATI ZOO KILLS GORILLA TO SAVE CHILD WHO SLIPPED INTO ENCLOSURE

By Ralph Ellis and Rashard Rose, CNN

Updated 20:34 GMT (04:34 HKT) May 29, 2016

(CNN)The Cincinnati Zoo shot and killed a western lowland gorilla on Saturday after a 4-year-old boy slipped into the animal's enclosure, a zoo official said at a news conference.

Harambe, a 17-year-old, 400-pound gorilla, carried the boy around its habitat for about 10 minutes in what the zoo's dangerous animal response team considered a life-threatening situation, Cincinnati Zoo Director Thane Maynard said at a press briefing.

After the gorilla was shot with a rifle, the child was taken to Cincinnati Children's Hospital with non-life-threatening injuries, CNN affiliate WKRC reported.

Maynard said it appeared the boy went under the rail, through wires and over the moat wall.

Two female gorillas were called out of the habitat, Thane said, but the male gorilla went to the moat, picked up the child and began dragging him around the enclosure.

„The child was not under attack but all sorts of things could happen," Thane said. „He certainly was at risk."

Thane said zoo officials decided against shooting Harambe with a tranquilizer because the drug takes effect too slowly.

„You don't hit him and he falls over," Thane said. „It takes a few minutes."

Thane said the zoo security team's quick response saved the boy's life but all the zoo employees are devastated at losing a rare species.

The western lowland gorilla is a critically endangered species, according to the World Wildlife Fund's webpage. In the wild, they can be found in Cameroon, the Central African Republic, the Democratic Republic of Congo and Equatorial Guinea.

Harambe, whose birthday was Friday, was born at the Gladys Porter Zoo in Brownsville, Texas, Thane said. The zoo hoped he would eventually father other gorillas.

SINSINAČIO ZOOLOGIJOS SODE NUŠAUTA GORILA, SIEKIANT IŠSAUGOTI Į GYVŪNO APTVARĄ ĮKRIUSIO VAIKO GYVYBĘ

Parengė Ralph Ellis ir Rashard Rose, CNN
Redaguota 20:34 GMT (04:34 HKT), gegužės 29, 2016

(CNN) Šeštadienį Sinsinačio zoologijos sodas nušovė Vakarų lygumų gorilą, keturmečiui įkritus į gyvūno aptvarą, - pranešė zoologijos sodo atstovas naujienų konferencijoje.

Harambe, 17 metų, 400 svarų (181, 44 kg.) sverianti gorila, maždaug 10 minučių savo aptvare tapė mažametį berniuką. Šią situaciją zoologijos sodo pavojingo gyvūnų elgesio komanda įvertino kaip keliančią grėsmę gyvybei, - spaudos konferencijoje teigė Thane Maynard, Sinsinačio Zoologijos sodo direktorius.

Nušovus gorilą, vaikas buvo nugabentas į Sinsinačio vaikų ligoninę. Vaikas gyvybei pavojingų sužalojimų nepatyrė, - pranešė CNN filialas WKRC.

Pasak zoologijos sodo direktoriaus, berniukas palindo po turėklais, pralindo pro laidus ir perlipo gyvūną nuo zoologijos sodo lankytojų skiriančią sieną. Aptvare buvusi gorila prisiartino prie apsauginės sienos, čiupo vaiką ir pradėjo jį taisyti po aptvarą.

„Vaikas nebuvo užpultas, tačiau buvo galima tikėtis įvairiausių scenarijų.“, - teigė Thane Maynard. „Jam tikrai buvo kilęs pavojus“.

Thane teigė, jog zoologijos sodo pareigūnai nusprendė nenaudoti raminamųjų vaistų šūvio Harambe'ui, nes šių vaistų efektas yra nepakankamai greitis.

„Tu jo nesužeidi ir jis nukrenta“, - sakė zoologijos sodo direktorius. „Tačiau tai trunka kelias minutes“. Thane teigė, jog greita zoologijos sodo komandos reakcija išgelbėjo berniuko gyvybę. Vis dėlto zoologijos sodo darbuotojai sugniuždyti, praradę retos veislės gyvūną.

Remiantis Pasaulio laukinio gyvenimo fondo (angl. World Wildlife Fund) tinklapio informacija, Vakarų lygumų gorila - itin sparčiai nykstanti rūšis. Laisvėje ši rūšis gali būti sutinkama Kamerūne, Centrinėje Afrikos Respublikoje, Demokratinėje Kongo Respublikoje ir Pusiaujo Gvinėjoje.

Harambe, kurio gimtadienis buvo penktadienį, gimė Gladys Porter zoologijos sode Bronksvilyje, Teksase, - teigė Thane. Zoologijos sodas tikėjosi, kad Harambe netrukus galės tapti tėvu kitoms goriloms.

1.

Liet. Nesu tikras kodėl jie mane nužudė. Aš geriau prižiūrėjau tos moters vaiką, nei ji pati.

2.

WHEN YOUR MUM THROWS YOU IN
THE ARENA AND EVERYONE'S
CHEERING FOR THE GORILLA

Liet. Kai tavo mama įmeta tave į areną ir visi palaiko gorilą.

#2016DEATHS HARAMBE MEMO ANALIZĖ IR INTERPRETACIJA

1. **MEDIJŲ ELEMENTAI** Meme sąveikauja keli medijų elementai: vaizdas (nuotrauka, grafika), tekstas (RIP to the legends (liet. ilsėkitės ramybėje, legendos), Cleveland Cavaliers, 2016 deaths (liet. 2016-ųjų mirtys)). Logotipas – grafikos ir teksto derinys gali būti interpretuojamas ir atskirai kaip tekstas ir vaizdas, ir kaip visuma – tam tikros prekės ženklas. Grotelinė žyma taip pat yra ne vien tekstas, tačiau ir nuoroda į tam tikrą tematinį lauką socialinėje medijoje. Medijų elementų gausa leidžia glaustai ir paveikliai perteikti sudėtingas daugiasluoksnės prasmės, didina poveikumą. Kita vertus, jei prasmė nesuvokiama greitai ir intuityviai, skirtingų elementų gausa gali apsunkinti jos iššifravimą.

2. **PANAUDOTI MEMAI** Norint atpažinti memų (kaip ir logotipų) perduodamas reikšmės, būtinos tam tikros žinios apie jų atsiradimą ir naudojimo kontekstus. Galime atpažinti Harambe, 2016deaths ir Cleveland Cavaliers memų elementus. Harambe memų grupei jį priskiria atpažįstamas vaizdas – Harambe memuose naudojama beždžionės nuotrauka. 2016 m. mirusias įžymybes komentuojančiam memų laukui jį priskiria grotelinė žyma #2016deaths ir frazė „RIP to the legends“ bei atpažįstama šiems memams būdinga vaizdo schema – šalia išdėstytos įžymybių, mirusių 2016 metais, nuotraukos (Mohammadas Ali – legendinis boksininkas, Cimbo Slice’as – boksininkas ir aktorius, Prince’as – dainininkas, Davidas Bowie – dainininkas); „Cleveland Cavaliers“ logotipas nurodo NBA krepšinio komandą, kuri po ilgo nesėkmių periodo išplėšė neįmanomą pergalę kovoje prieš „Golden State Warriors“. Įvykis sukėlė daug memais išreikštų komentarų internete. Harambe memas yra

RIP to the legends #2016deaths

Memas kaip platesnis dabartinių aktualijų komentaras

populiariausias ir daugiareikšmiškiausias iš čia dalyvaujančių memų, tad jo vaidmuo ir prasminis svoris yra kertinis. Harambe išreiškia liūdesį, neteisybę, taip pat kontroversiją, ironiją, interneto judėjimų kritiką. Memai, apibendrinantys 2016 metus, yra komentarai, susiję su popkultūra, neigiamais tų metų įvykiais. „Cleveland Cavaliers“ tapo neįtikėtinos pergalės po daugelio nesėkmių žinute.

3. **VAIZDO ANALIZĖ** Memas yra skirtingų nuotraukų ir grafinio elemento (logotipo) skaitmeninis koliažas. Kalbant interneto memų terminais, tai yra originalaus memo remiksavimas. Vaizdai iškirpti ir suklijuoti į vieną visumą nesiekiant preciziškumo ir kuria ne realistinį, o simbolinį, metaforinį išpūdį.

Nuotraukos yra sukomponuotos simetriškai (kaip 5 kauliukų kubelyje). Logotipas netelpa į taisyklinę kompoziciją ir todėl išsiskiria. Tokia komponavimo „klaida“ šiuo atveju priverčia jį geriau pastebėti ir padaro tam tikra paveikslą apibendrinančia vaizdine „antrašte“.

Paveikslėlio stilius ir koloritas, spalvų išblukimas leidžia atpažinti populiarių 9-ojo dešimtmečio fotografiją imituojantį skaitmeninį filtrą (7 pav.).

4. **SIMBOLIAI** Simbolinės reikšmės nėra griežtos ir fiksuotos. Jas atpažįstame priklausomai nuo savo kultūrinio konteksto, jos gali kisti. Šiuo atveju pasiūlytos interpretacijos yra skirtos paskatinti simbolinį vaizdo analizavimą ir turėtų būti laikomos pavyzdžiu, o ne galutiniu, teisingu sprendimu. Žemiau pateikiamas simbolinių reikšmių žemėlapis su mūsų siūlomomis jungtimis, vedančiomis nuo tiesioginių iki tolesnių abstrakčių reikšmių. **SVARBU! Pateikta interpretacija yra ne vienintelis teisingas atsakymas, o tik viena iš galimų versijų ir yra pateikiama kaip analizės būdo pavyzdys.**

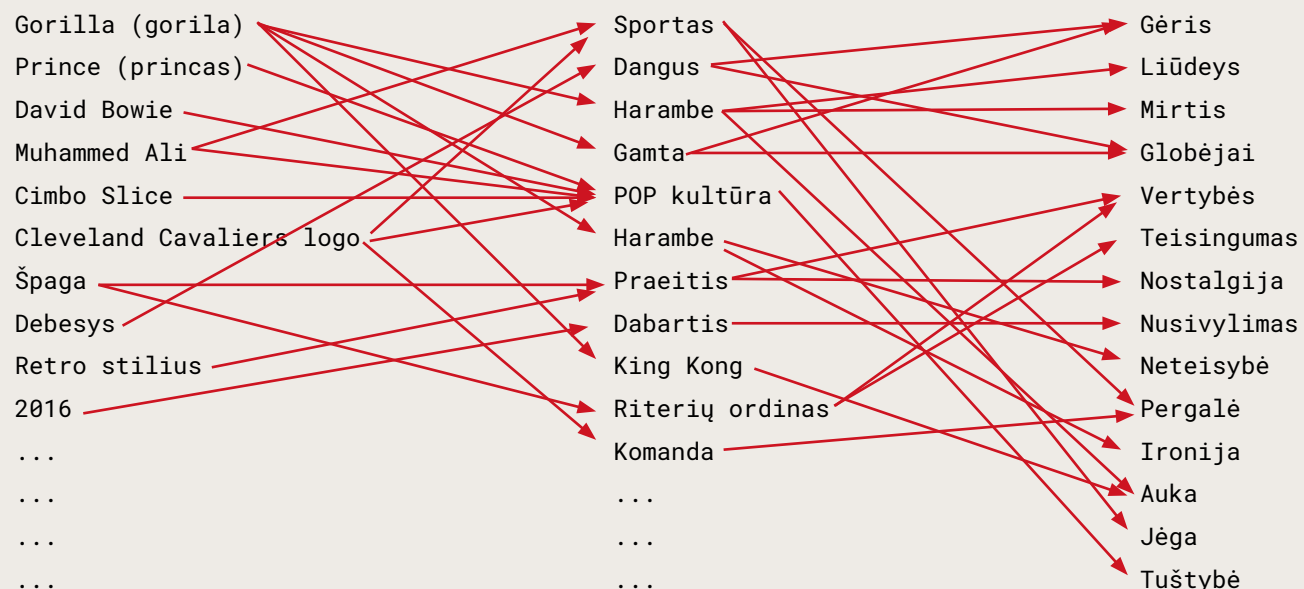

7 pav. 9-ojo dešimtmečio fotografinį stilių imituojanti nuotrauka

Objektai ir vaizdo elementai paveikslėlyje

Asociacijos 1

Asociacijos 2

5. **INTERPRETACIJA** Remiantis visais aukščiau išvardintais analizės žingsniais, šį Harambe memą interpretuojame kaip visų 2016 metų komentarą. Liūdima tais metais iškeliavusių įžymybių, iš pirmo žvilgsnio praėję metai apibūdinami neigiamai. Vaizdu kuriama anapusių metafora: herojai, „įklijuoti“ danguje, įgauna moralinio autoriteto, teismo ir kartu teisimo vaidmenis. Šalia įžymybių įdėjus ir gorilą, kuriama vaizdinė paralelė ir analogija. Jei beždžionę suprantame kaip gamtos simbolį, tuomet šis vaidmuo priskiriamas ir gamtai apskritai. Kaip vaizdinė antraštė tarnaujantis „Cleveland Cavaliers“ komandos logotipas sukuria ironiškos pergalės po daugelio nesėkmių reikšmę. Kartu logotipo elementas – špaga ir komandos pavadinimas „Kavaliai“ – kuria asociacijas su riterių ordino kavaliariais, savotiškais saugotojais ir globėjais. Vaizdinė nuoroda į 9-ąjį dešimtmetį sudaro nostalgijos išpūdį. Ar ilgimasi aiškių gėrio ir blogio kriterijų bei globos? Visgi išskirtinį svorį turintis Harambe memas bei jo sugretinimas su popžvaigždėmis įneša perdėto liūdesio, ironijos, neteisybės ir absurdiškumo elementą. Gal norima vienu metu išreikšti ir perdėtą popkultūros išsigalėjimą, ir interneto judėjimų absurdiškumą, ir tikrų vertybių ilgesį? Kaip atrodo Jums?

6. **KONTEKSTAS** Norint suprasti memų kalbą, svarbu ne tik žinoti konkrečių memų galimas reikšmes, bet ir jų vartojimo kontekstą socialinėje medijoje. Vieną susitapatinimo su išreiškiamą idėja lygmenį atskleis paveikslėlio įdėjimas vietoje profilio nuotraukos, kitą – pasidalinimas ant savo ar kito žmogaus / organizacijos sienos. Taip pat svarbu platesnė vartotojo ar organizacijos pasaulėžiūra, kurią atskleidžia turinio, kuriuo dalinamasi, visuma. Tai ypač aktualu daugiareikšmių memų, tokių kaip Harambe memai, atveju. Pavyzdžiui, RIP Harambe memas (2 pav.) gali reikšti ir nuoširdų liūdesį, ir ironišką komentarą.